

kteřá má v podstatě týž účel jako žaloba. Neboť na jejím základě jest zahájeno zkušební řízení, vyvolávající zase prohlášení správce úpadkové podstaty, jež zjednává pak věřiteli po případě exekuční titul právě tak jako rozsudek (§ 61 konk. řádu). Vzhledem k tomu nelze seznati, proč by nemohl věřitel v úpadkovém řízení žádati o zájemné popsání svršků (§ 1101 obč. zák.) patřících úpadci, pakli ovšem buď současně, nebo před tím učinil již u soudu přihlášku pohledávky na nájemném. (§ 103, 104 konk. ř.). Neboť má-li, jak uvedeno, přihláška pohledávky týž účel jako žaloba, bylo jejím podáním vyhověno také ustanovení onoho dvorního dekretu (rozh. víd. nejv. s. č. 5136 Gl. U. n. ř.). Zda stěžovatel učinil buď současně s návrhem na povolení zájemného popsání svršků nebo již před tím na soudě přihlášku pohledávky na nájemném, není ze spisů patřno a je třeba okolnost tu zjistiti. Nelze proto za daného stavu věci dosud rozhodnouti o návrhu stěžovatele.

Čís. 7241.

Předpisem § 1063 obč. zák. není vyloučena úmluva o výhradě prodatelova vlastnického práva ku prodané věci až do zaplacení kupní ceny. Stala-li se taková úmluva, ať výslovně ať konkludentním činem, nemůže kupitel nabytí pouhým odevzdáním věci vlastnického práva. Výhrada vlastnického práva jest možna také při věcech zastupitelných, určených ku spotřebě, zpracování nebo dalšímu prodeji.

Byla-li na rubu závěrečného listu doložka o výhradě vlastnictví, na niž bylo na přední straně před podpisem objednatelovým význačným způsobem poukázáno a byla-li táž doložka zřetelným způsobem i na účtě zaslaném prodatelem kupiteli, dal kupitel podpisem závěrečného listu na jevo, že souhlasí s výhradou vlastnictví. Lhostejno, že nebylo zjištěno, zda kupitel věděl o doložce nebo byl na ni zvláště upozorněn ještě jinak, nebo že ji četl.

(Rozh. ze dne 10. srpna 1927, Rv II 361/27.)

Žalobce prodal podle závěrečného listu ze dne 14. června 1926 Viktoru K-ovi 20 q americké mouky Patent Gold River po 370 Kč za 1 q. Z této dodávky spotřeboval Viktor K. 14 pytlů mouky ve váze 889 kg. Na jmění Viktora K-a byl dne 7. září 1926 vyhlášen úpadek. Žalobce přihlásil k úpadkovému řízení pohledávku 3289 Kč 30 h za mouku v době vyhlášení úpadku spotřebovanou a ohledně zbývajících zboží uplatnil vyhražené vlastnické právo, žádaje za jeho vyloučení z podstaty. Žalobou, o niž tu jde, domáhal se žalobce na úpadkové podstatě Viktora K-a nálezu, že žalovaná jest povinna uznati žalobcovo vlastnické právo k 21 pytlům mouky Patent Gold River, pokud se týče právo na vyloučení úplaty za toto zboží z úpadkové podstaty a zaplatiti žalobci 4.932 Kč 10 h. O b a n i ž š í s o u d y žalobu zamítly, N e j v y š š í s o u d uznal podle žaloby.

D ů v o d y:

Pokud dovolatel vytýká nesprávné právní posouzení (čís. 4 § 503 c. ř. s.), dlužno mu plně přisvědčiti a s tohoto hlediska dovolání vyhověti. Odvolací soud vyslovil názor, že, byla-li koupená mouka Viktoru K-ovi dodána a odevzdána, nabyl k ní vlastnictví, třebaže kupní cena nebyla zaplacená a třebaže bylo umluveno, že prodatel si vyhradil vlastnické právo až do zaplacení. Podle toho by se zdálo, že odvolací soud jest na stanovisku, že taková vedlejší úmluva se příčí ustanovení § 1063 obč. zák. Avšak tento předpis zákona není úmluvou stran nezměnitelným a nevyklučuje odchýlné úmluvy, zejména pokud se týče výhrady práva vlastnického. To je v teorii i v praxi odedávna všeobecně uznáváno (*pactum reservati dominii*). Třebaže kupní smlouva se stala hotovou, vyžaduje se k nabytí vlastnictví ke koupené movité věci ještě odevzdání a přijetí do vlastnictví (§ 1053, 1061 a 1062 obč. zák.), tedy další souhlasné vůle prodatelovy a kupitelovy. Byla-li však koupená věc odevzdána s výhradou prodatelova vlastnictví až do zaplacení kupní ceny, buď podle úmluvy stran neb protože prodatel při odevzdání projevil zřetelným způsobem vůli, že nechce prodanou věc ihned předati kupiteli do vlastnictví, ježto si až do úplného zaplacení vyhrazuje vlastnictví, nemůže kupitel nabytí vlastnického práva, ježto i k takovému převodu vlastnictví jest zapotřebí souhlasné vůle obou stran. Není příčiny pochybovati o tom, že výhrada vlastnického práva až do úplného zaplacení kupní ceny jest nejen možnou, nýbrž i pro prodatele velmi významnou též při věcech zastupitelných, ke spotřebě, zpracování neb dalšímu prodeji určených. V žádném zákonném předpisu není to zakázáno. Ovšem prodatel pozbývá vyhrazeného vlastnictví, byla-li věc kupitelem dále prodána a nového nabyvatele chrání § 367 obč. zák., nebo byla-li spotřebována nebo zpracována, ale původní kupitel jedná pod trestní zodpovědností, což má velký význam jak pro jeho povinnost, aby prodatele včas a řádně uspokojil, tak i pro právo prodatele. Dokud však taková věc nebyla dále zcizena, spotřebena neb zpracována, trvá vyhrazené právo vlastnické prodatelovo, čímž jest opět zabezpečen, zejména i pro případ, že o jmění kupitelově bylo zahájeno řízení vyrovnací (§ 21 vyrov. řádu) neb úpadkové (§ 44 konk. ř.). Opačné názory nižších soudů, zejména, že na věcech zastupitelných, ke spotřebě, zpracování nebo dalšímu zcizení určených nelze vyhraditi vlastnictví a že by ani třetí osoby nemohly nabytí vlastnictví ku věci koupené s výhradou vlastnického práva, jsou nesprávné, což bylo již zdůrazněno a podrobně vloženo i v rozhodnutích tohoto nejvyššího soudu (čís. 5.391 a 6.418 sb. nejv. s.). Žalobce domáhá se proti správě úpadkové podstaty uznání vlastnického práva k 21 pytlům mouky, pokud ještě v době vyhlášení úpadku byla ve skladišti úpadcově, po případě práva na vyloučení úplaty z úpadkové podstaty, stržené za ni u úpadkového řízení (§ 44 (2) konk. řádu). Bylo zjištěno, že na rubu závěrečného listu, jež úpadce podepsal, byla doložka o výhradě vlastnictví, na kterouž bylo na přední straně před podpisem objednatelovým význačným způsobem poukazováno. Táž doložka byla zřetelným způsobem i na účtě žalobcem úpadci zaslaném.

Podpisem závěrečného listu dal úpadce na jevo, že souhlasí s podmínkami objednávky, mezi nimiž byla též výhrada vlastnictví, a nezáleží naprosto na tom, že bylo zjištěno, že objednatel nevěděl o doložce nebo nebyl na ni zvláště upozorněn ještě jinak, nebo že jí nečetl. Nejen že žalobce, dodávaje mouku, projevil zřetelně v účtu, že si vlastnické právo ke zboží vyhrazuje až do zaplacení kupní ceny, nýbrž již zvláštní úmluvou při objednacích smlouvě si podmínil předání vlastnictví zaplacením a jest proto jeho žalobní nárok, an správce úpadkové podstaty nečinil jiných námitek co do výše vylučované úplaty, zcela odůvodněn.

Čís. 7242.

**Ochrana nájemců (zákon ze dne 26. března 1925, čís. 48 sb. z. a n.).
Neplatnost dohody o nájemném (§ 20 (1) a (3) zák.) týká se pouze této dohody o nájemném a i této jen pokud se přiči ustanovením zákona, nikoliv však samé nájemní smlouvy.**

(Rozh. ze dne 10. srpna 1927, Rv II 538/27.)

Pronajímatelka domáhala se na nájemkyni, by bylo uznáno právem, že nájemní smlouva jest nicotnou a že žalovaná jest povinna odevzdati žalobkyni najaté místnosti. Procesní soud první stolice žalobu zamítl, odvolací soud uznal podle žaloby. Důvody: Žalobkyně uvádí v žalobě, proč není nájemní smlouva mezi stranami po právu, prý proto, že byla žalobkyně rozsudkem krajského soudu ze dne 14. března 1927 uznána vinnou přestupkem § 8 zákona o válečné lichvě ze dne 17. října 1919, čís. 568 sb. z. a n., protože žádala přemrštěné nájemné. Tímto soudním výrokem jest nájemní smlouva prohlášena za nicotnou, zákonu se přičící, ku kteréžto nicotnosti smlouvy jest z úřední povinnosti přihlížeti, protože tu jde o zájem veřejný, který nemůže býti dán do dispozice soukromníka (viz rozh. nejvyššího soudu čís. 2223 sb.). Nicotnost jest něčím jiným než neplatností smlouvy. Tato jest dána dle § 17 cit. zákona do soukromé dispozice poškozeného.

Nejvyšší soud obnovil rozsudek prvního soudu.

Důvody:

Rozsudkem krajského soudu jako soudu odvolacího ze 14. března 1927, jímž byla žalobkyně uznána vinnou přestupkem § 8 zákona ze dne 17. října 1919, čís. 568 sb. z. a n., proto, že, využívajíc mimořádných válekou vyvolaných poměrů požadovala na žalované zřejmě přemrštěné nájemné, nebyla nájemní smlouva prohlášena za neplatnou ani nicotnou a žalovaná v trestním řízení jako poškozená ani takového návrhu podle § 17 citovaného zákona neučinila. Podle § 20 (1) a (3) zákona na ochranu nájemníků čís. 48 z r. 1925 (podobně jako tomu bylo již v zákoně čís. 85 z roku 1923 a čís. 85 z roku 1924) může dohoda o nájemném platně býti učiněna jen potud, pokud smluvené nájemné neodporuje ustanovením zákona nebo pokud nebude jinak upraveno